

AGNIESZKA MORSKA

absolwentka KUL

TOMASZ WACH

Katedra Pedagogiki Społecznej i Pedagogiki Opiekuńczej KUL

DOI: [http://dx.doi.org/10.18290/rped.2016.8\(44\).4-16](http://dx.doi.org/10.18290/rped.2016.8(44).4-16)

SEMINARIUM METODYCZNE
„NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, PENALIZACJA I PENITENCJA
– W IZOLACJI WIĘZIENNEJ”
Lublin, 20 czerwca 2016 r.

Dnia 20 czerwca 2016 r. w Instytucie Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II odbyło się seminarium metodyczne pt. „Niepełnosprawność, penalizacja i penitencja – w izolacji więziennej”. Uczestniczyli w nim funkcjonariusze Służby Więziennej w Lublinie oraz pracownicy KUL. Organizatorami byli Katolicki Uniwersytet Lubelski (Instytut Pedagogiki) i Okręgowy Dyrektor Służby Więziennej w Lublinie przy akceptacji Dyrektora Generalnego SW. Dały o sobie znać pozytywne doświadczenia zdobyte w roku poprzednim, podczas przeprowadzonego przez pracowników naukowych Instytutu Pedagogiki szkolenia dla funkcjonariuszy SW. Koordynatorami merytorycznymi seminarium byli: dr Tomasz Wach oraz kpt. Mirosław Radliński.

Seminarium składało się z dwóch części. Obecne sprawozdanie dotyczy pierwszej z nich – metodycznej, realizowanej przez pracowników naukowych Instytutu Pedagogiki.

Wprowadzenie wygłosił dziekan Wydziału Nauk Społecznych, ks. dr hab. Stanisław Fel, prof. KUL, zapoznając obecnych z tematyką, a także przedstawiając gości: zastępcę Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, płk. Jerzego Kopia, oraz dyrektora Okręgowej Służby Więziennej w Lublinie, płk. Włodzimierza Jacka Głucha.

Pierwsze wystąpienie, przygotowane przez ks. prof. dr. hab. Mariana Nowaka, pt. „Progowe zasoby osób ze specjalnymi potrzebami w sytuacji izolacji więziennej” wygłosił dr Piotr Magier. Książd profesor zwrócił w nim szczególną uwagę na zjawisko wychowalności, do którego odnosił się w swoich rozważaniach Jan Fryderyk Herbart. Podjął również dyskurs dotyczący teoretycznej struktury rozwoju, która kształtuje się od chwili narodzin człowieka poprzez cały proces wychowania. Przedstawił poglądy Marthy Nussbaum i jej koncepcję, że osoby z niepełnosprawnością mają takie same możliwości, jak jednostki pełnosprawne. Koncepcja ta zawiera jedną z istotnych idei, a mianowicie ideę progę, czyli ustalenie stanu minimum, w którym to dane życie można nazywać ludzkim. Wykazał także etyczną listę *zdolności ludzkich*, które powinny być urzeczywistniane

przynajmniej na poziomie progowym. Nussbaum zaliczyła do nich zdolność: życia, zdrowia cielesnego, integralności cielesnej, emocjonalną, praktycznego rozumowania, kontrolowania własnego środowiska. Ponadto prelegent przedstawił stanowisko Karola Wojtyły, który za potencjalność uważa możliwość dokonania aktu. Bazując na tym, wymienia rodzaje tegoż aktu, wyróżniając potencjalność bytu osobowego, czyli stawanie się człowiekiem, który dokonuje się przez czyn.

Druga prelekcja, pt. „Społeczny model niepełnosprawności a izolacja więzienna” dr hab. Ewy Domagały-Zyśk, prof. KUL, składała się z trzech części. Na początku referentka stwierdziła, iż osoby z niepełnosprawnością trafiające do placówek penitencjarnych, jednocześnie doprowadzają do konieczności wprowadzenia zmian w zakresie realizowanych oddziaływań systemowych. W pierwszej części, pt. „Niepełnosprawność jako zjawisko biologiczne, edukacyjne i społeczne”, zwróciła szczególną uwagę na sposób określania osób z niepełnosprawnością, który zarówno w tym, jak i w wielu innych przypadkach nie pozostaje bez znaczenia. Przedstawiła trzy poziomy niepełnosprawności oraz prawno-ekonomiczne pojęcia, które są z nimi związane, kategorie i ich rodzaje. W części drugiej, pt. „Osadzony z niepełnosprawnością”, prelegentka omówiła następujące rodzaje niepełnosprawności: niepełnosprawność intelektualna, niepełnosprawność sensoryczna, autyzm oraz ADHD. Odnosnie do osób z lekką niepełnosprawnością intelektualną to posiadają one m.in. brak umiejętności adekwatnego odbierania rzeczywistości. Ten deficyt rozwojowy może objawiać się m.in. tym, że podczas dokonywania czynu zabronionego z osobami trzecimi może jako jedyna nie zauważyć zbliżającego się patrolu policyjnego. Niepełnosprawność sensoryczną omówiła natomiast na przykładzie uszkodzenia wzroku i słuchu, odwołując się do ogólnie występujących przekonań, że osoba nosząca aparat słuchowy nie ma już problemu ze słuchem. Nie jest to słuszne, gdyż problem stanowi również nierozumienie słów. Odnosząc się do takich zaburzeń, jak autyzm i ADHS prof. E. Domagała-Zyśk stwierdziła, że osoby z ADHD częściej wchodzą w konflikty z prawem, natomiast osoby z autyzmem mają trudności m.in. z odczuwaniem empatii czy z nawiązywaniem kontaktów interpersonalnych. W trzeciej części wystąpienia – „Niepełnosprawność jako sytuacja wychowawcza” – prelegentka zwróciła uwagę na potrzebę dostrzegania oraz podkreślania godności ludzkiej. Na względzie należy mieć sam fakt bycia człowiekiem, nie uwzględniając posiadanej niepełnosprawności i traktować każdą osobę z niepełnosprawnością na równi z innymi.

Dr Tomasz Wach wygłosił prelekcję pt. „Postawy osadzonych – od współpracy do opozycyjności. Wybrane uwagi metodyczne nt. konstruowania IPR”. Przywołał koncepcję *resilience*, szczególnie związaną z zasobami odpornościowymi oraz czynnikami obciążającymi. Omówił też zjawisko podkultury więziennej. Resocjalizacja to ten rodzaj działalności systemowej, dla którego ważne jest uwspólnienie stanowisk pomiędzy poszczególnymi funkcjonariuszami organu sprawiedliwości. Proces resocjalizacji winien mieć na względzie wiele czynników składających się na popełnienie przestępstwa. Dr Wach podkreślił, że uzyskiwany efekt korekcyjny zależy od skali problemu tkwiącego w osadzonym wraz z chwilą umieszczenia go w placówce penitencjarnej. Dlatego też szczególną wagę przypisuje się prawidłowo skonstruowanemu opisowi diagnostycznemu. Merytorycznie poprawna diagnoza etiologiczna daje argumenty za i przeciw, które dotyczą występowania pozytywnych zmian dokonujących

się pod wpływem prowadzenia oddziaływań penitencjarnych. Prelegent poruszył też zagadnienie Indywidualnego Planu Resocjalizacji lub w odniesieniu do prowadzenia działalności zakładowej – Indywidualnego Programu Oddziaływań. Stanowi on swoisty rodzaj specjalnie utworzonej listy celów, które mają dokonać przemian w obrębie jednostki, społeczeństwa etc. To także zespół wszelakich norm powszechnie akceptowanych w społeczeństwie. Indywidualny Program Oddziaływań nadaje wyraz podmiotowości osadzonemu. Dzięki niemu dokonywana jest także operacjonalizacja celów resocjalizacyjno-penitencjarnych. Wiąże się z tym problematyka dotycząca uwag technicznych odnoszących się do opracowania Indywidualnego Planu Resocjalizacji. Nie powinien on być powielaniem posiadanej już dokumentacji. Ostatnia kwestia odnosiła się do pozyskiwania przez funkcjonariuszy SW informacji na temat osadzonych, np. ich zdrowia psychicznego. Takie dane mogą mieć znaczący wpływ na proces resocjalizacji skazanych. Wiedza o wszystkich czynnikach wpływających na zachowanie osadzonych staje się wówczas odpowiednią, wieloaspektową odpowiedzią na występujące obciążenia. Posiada także działanie profilaktyczne.

Przedstawione prelekcje dotyczyły ważnego obszaru pracy resocjalizacyjnej. Spotkanie funkcjonariuszy Służby Więziennej wraz z pracownikami naukowymi Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II pozwoliło na teoretyczno-praktyczną wymianę doświadczeń. Ustalono zakres dalszej współpracy.

DOROTA BIS

Katedra Pedagogiki Chrześcijańskiej KUL

KATARZYNA BRAUN

Katedra Pedagogiki Chrześcijańskiej KUL

Ks. MAREK JEZIORAŃSKI

Katedra Pedagogiki Ogólnej KUL

DOI: [http://dx.doi.org/10.18290/rped.2016.8\(44\).4-18](http://dx.doi.org/10.18290/rped.2016.8(44).4-18)

XXX LETNIA SZKOŁA MŁODYCH PEDAGOGÓW
„PUŁAPKI BADAŃ NAD EDUKACJĄ”
Katowice–Wiśla, 12-16 września 2016 r.

Jubileuszowa XXX Letnia Szkoła Młodych Pedagogów, zorganizowana przez Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, odbyła się w Katowicach i Wiśle w dniach 12-16 września 2016 r. Rolę tegorocznych gospodarzy pełnił Wy-